

ских војника и учинило да њихова франкофилија буде готово једнодушна. Са Французима су се борили за ослобађање земље коју је скоро потпуно окупирао непријатељ. Насупрот томе, сељаци из бивших аустроугарских области нису познавали Француску против које су се борили за време рата.

Опредељење краља Александра и српске политичке елите да се на међународном плану ослоне на Француску, утицало је на избор војног, универзитетског и административног персонала нове државе. Србија од пре рата није имала ни вековну аристократију ни вековну буржоазију. У бившим аустроугарским областима постојала је германизована аристократија, а германована буржоазија је била солидно установљена. Србија је већ имала елиту образовану у Француској којој треба додати око 3.000 ученика и студената образованих у Француској за време рата, одређених да постану функционери нове државе. Политички избор „одо-зго“ био је ослањање на франкофону и франкофилу елиту како би се изградила нова држава. Краљ Александар и српска политичка елита су желели да избегну аустроугарски модел организације државе од чијег су опоравка зазирали. Преко франкофилије, „млада“ династија Карађорђевића на челу нове државе желела је да се „оправда“ пред вековном династијом Хабзбурга чијем је паду допринела.

НЕСПОКОЈНО СУСЕДСТВО

Од седам граничних земаља Краљевина СХС се са свима, изузев са Грчком, налазила у спору због територија, у чему је била готово без подршке савезника из Првог светског рата. Претендента на делове југословенске територије било је много. Румунија је, на пример, тражила цео Банат. Разграничење између Краљевине СХС и Румуније завршено је поделом Баната, остављајући на обема странама националне мањине, српску и румунску. Уговор о коначном разграничењу закључен је у мају 1924. У позадини већине спољнополитичких невоља југословенске државе стајала је, отворено или прикривено, Италија. Њена дипломатија ширила је непријатељство, а Врховна команда у Риму активно је спроводила план о помагању свих унутрашњих и спољних противника Краљевине СХС. Још у новембру 1918. Италија је запосела Истру и Далмацију, а италијански повереници у Албанији подстицали су бунт против стварања југословенске државе. Осим тога, италијанске снаге у Црној Гори помагале су присталице краља Николе Петровића, покушавајући да измене одлуку Подгоричке скупштине о уједињењу Србије и Црне Горе.

После Конференције мира, остало је нерешено питање југословенско-италијанске границе. Група италијанских побуњеника најпре је у септембру 1920. прогласила независну државу „Кварнерско Регенство“, а пошто је подухват пропао, створен је град-држава под управом Друштва народа. Уследили су непосредни преговори Рима и Београда, чији је резултат био тзв. *Рајалски савез* од 12. новембра 1920. по коме је Италија добила Истру са Волоским, групу Кварнерских острва, Задар и острво Ластово. Ријека је дефинитивно припала Италији, новим италијанско-југословенским уговором потписаним у Риму 27. јануара 1924.⁷

7 Isto, 32.

Ипак, Италија је непрестано претила територијалним опкољавањем Југославије, подстицала је ревизионистичке силе и охрабривала њихове претензије. Уласком у Албанију, Италија би постала балканска сила са тежњом за даљим продором и ширењем утицаја према источном делу Балкана. Из Албаније је добијала могућност да утиче на сепаратистичке снаге на Косову и Метохији, подстичући издвајање, највише преко Косовског комитета и осталих делова Краљевине насељених Албанцима. Агресивна италијанска политика подстицала је Мађарску и Бугарску у њиховој подршци сепаратистичким групама и уопште свим антијугословенским снагама. Југославија ни по коју цену није желела да попусти Италији, поготову не да јој препусти Албанију, свесна заокружења у којем би се нашла. За Београд су биле неприхватљиве препоруке савезничких сила да Италији остави право да војно интервенише у Албанији, да би се заузврат, можда, Краљевина проширила према Егејском мору. Зато су током целог међуратног периода даване гаранције за очување албанског суверенитета и независности. Краљ Александар је често наглашавао да му није потребан „ни један педаљ албанске територије“, али и да би Италија и Југославија требало да се споразумеју о претварању Албаније у „јадранску Белгију“.

Да би учврстила своје позиције у Албанији и потиснула агресивну Италију, југословенска влада је подржавала Есад-пашу а потом и Ахмета Зогуа који је уз њену подршку постао председник албанске владе 1922. Побуна против њега избила је у јуну 1924. и Зогу је побегао у Југославију. Затим је влада у Београду извршила припреме за свргавање нове албанске владе Франа Нолија, у чему је успела крајем децембра исте године, када се Зогу вратио на власт. Он је следеће године постао први председник републике Албаније, али је 27. новембра 1926. потписао пакт са Италијом, а затим и одбрамбени савез са овом земљом (1927). После тога, уз помоћ Италијана, прогласио се и краљем свих Албанаца, укључујући и оне на Космету.

Односи са Бугарском одвијали су се у атмосфери неповерења југословенске владе према режиму Земљорадничког савеза Александра Стамболијског, који је желео ослонац на Француску и Југославију. Односе су нарочито кварили упади чета неоврховистичког ВМРО-а Тодора Александрова у Македонију, али и у Румунију и Грчку, због чега је долазило до честих протеста Грчкој, па и жалби Друштву народа. Односи са Мађарском компликовали су се због дела Барање. Иако је Мађарска признала Југославију са њеним проширењем, остале су прикривене али сталне супротности између ових држава. Мађарска је била незадовољна исходом светског рата, због губитка територија и ратне штете коју је морала да плаћа, при чему је на југословенску државу гледала као на једног од главних криваца.

ПРИНЦИПИ И ОСТВАРЕЊА СПОЉНЕ ПОЛИТИКЕ КРАЉЕВИНЕ СХС/ЈУГОСЛАВИЈЕ

Спољнополитички положај Краљевине СХС/Југославије био је веома неповољан. С обзиром на међусобне односе победничких сила и на њихово ангажо-